

L'arquitecte Josep Maria Botey, acadèmic corresponent per Granollers

Joan Antoni Solans Huguet

President. secretaria@racba.org

Josep Maria Botey, arquitecte, pertany a les generacions formades en el moment d'obertura de l'Escola d'Arquitectura als nous corrents europeus de la postguerra i de revolta contra les imposicions universitàries de l'antic règim polític.

Aquesta situació juntament amb les dinàmiques locals d'una població de les característiques de Granollers expliquen que, ensems amb els estudis de l'arquitectura, el nou acadèmic s'impliqués en els aspectes de la recuperació teatral i de les arts d'aquella ciutat i comarca, reforçat en aquest aspecte pel seu matrimoni amb la filla del gran ceramista Antoni Cumella.

Això ens explica el contacte de ben jove amb la renovació de la indústria de les peces ceràmiques, en la que també tingué un gran pes la química Agnès Vendrell, esposa de l'Antoni Cumella, en els colors de la seva ceràmica per les reaccions dels pigments a les diferents temperatures del forn. I en èpoques

Fig. 1. Museu de Granollers.

ben difícils cap a l'obertura internacional, pels contactes del ceramista a través d'exposicions en la majoria de grans ciutats europees, entrà en contacte amb els grans arquitectes europeus dels anys seixanta, especialment suïssos i alemanys, interessats en l'ús de la ceràmica en les seves obres, en el que Bruno Zevi en digué «la integració de les arts a l'arquitectura», i què tants mals exemples ha donat a casa nostra als vestíbuls de les entrades de les cases dels anys seixanta amb murals, frisos i medallons amb ceràmiques no sempre de bona factura i menys, ben utilitzades a l'arquitectura.

No ens ha d'estranyar, doncs, que

quan Granollers comença a despertar de la llarga nit, persones com Josep Maria Botey siguin les cridades a institucionalitzar a través dels nous equipaments el canvi social que pretenia mostrar la societat civil. El nou museu i el nou teatre de Josep Maria Botey en seran un clar exemple. No podien ser unes obres més, havien de ser els referents cultes de la nova societat. En el primer cas, lligat a més al llegat del ceramista i als fons d'art, numismàtics, etnogràfics i arqueològics que té la ciutat.

L'obra arquitectònica pel Museu sobre el solar de la vella Unió Lliberal i en l'eix lineal de la ciutat, en aquest tram d'Anselm Clavé, té molt del segon Whitney Museum de Nova York, el de Marcel Breuer de 1968 (no el recent de Renzo Piano), però amb un especial joc en la relació de l'interior del museu amb el carrer, tant per la gran obertura com per l'empremta que sobre la façana marca la rampa que organitza la visita al museu i que enquadra l'entrada d'accés.

El teatre auditori de Granollers ocupa tota una illa de la primera corona urbana, la que ocupava l'antic escorxador municipal, que contorneja el centre històric romà, confrontant l'important carrer de Torres i Bages, l'enllaç directe amb la C-17. No sé perquè la descripció que es fa a Google d'aquesta obra la defineix com edifici contemporani d'estètica industrial. Ben articulat dins la illa i enquadrat per les escales d'accés a l'amfiteatre i balconada superior, compon els plans de façana de formigó dels laterals dels carrers menors amb acabats de Corten.

El teatre ens va fer patir a tots, perquè no hi havia diners i es feia per l'impuls personal de l'arquitecte que cercava personalment els patrocinadors i els industrials. No va haver de sortir a demanar una almoina per caritat com Gaudí però quasi. Cada cop que ens trobàvem ens explicava els problemes de tenir una obra aixecada sense poder-la cobrir durant més de dos anys i les múltiples gestions amb en Ballús, en Pujaades, i en Max Canher per veure si es podria acabar. L'edifici conté una sala gran per a 700 persones amb possibilitat de fossar per orquestra, una sala petita per a

Fig. 2. Vista aèria del Teatre Auditori de Granollers.

220 persones, destinada a música de cambra, i una sala oberta o polivalent per a 150 persones. La inauguració no es va poder fer fins l'any 2002, va tardar quasi com si es tractés d'una catedral; les autoritats acompanyades de les alcaldesses dels municipis veïns s'apuntaven el bé que els hi havia quedat en la integració de les instal·lacions.

La seva bogeria per les arts escèniques explica que per fer-la conegués tots els problemes que plantejava fugir de la planta barroca de ferradura o de la italiana convencional, respecte a les formes de representació actuals que cercaven una major implicació del públic en l'obra i permetien diversos tipus de representacions, a desgrat dels problemes de tramoia i attrezzo que això comportava.

Per fer el projecte va anar a veure tots els teatres nous del moment, i als que no hi va poder accedir els analitzà a les revistes d'arquitectura. Encara recordo una revetlla de Sant Joan en què ens havíem trobat les dues famílies, acompanyades dels fills, per passar-la conjuntament, amb quina intensitat m'explicava l'obra de Denis Lasdun pel National Theatre de Londres de 1976 i les variacions que permetia la seva planta. No sé si vàrem menjar la coca.

A Granollers entre altres obres hi té a més l'institut d'ensenyament secundari de can Roca Umbert i varis edificis d'habitatge de protecció. Cal assenyalar com treballa amb cura les plantes, per a què els espais semblin majors del que amiden, habitualment a través de la posició de les obertures en diagonal i de la possibilitat d'integrar estances, un aspecte que només he vist tractat amb igual intensitat en l'obra de Lluís Nadal. També la seva arquitectura té especial cura dels aspectes mediambientals, el treball passiu de l'edifici en el control tèrmic, de la ventilació i airejat de les estances i en especial de les peces tècniques, i un cert perfeccionisme.

Però, el més sorprenent de tot és què no ha quedat tancat en el seu Granollers nadiu, com semblava que calia esperar, sinó que deu ser un dels arquitectes catalans amb més projecció a sud Amèrica, i no solament en les diferents universitats sinó també amb alguna obra. Aquesta atracció ha tingut un fet colateral singular en l'amistat que va tenir amb Oscar Niemeyer, fet que explica els llibres que ha publicat sobre la seva obra i que aquest tingués les portes obertes del seu estudi i casa fins als darrers moments de la seva llarga vida quan ja no donava visites a ningú. No obstant l'interès que ha tingut en la seva extensa obra, i per a mi magnífica especialment en la seva fase d'exili a Europa, no podem dir que l'influís en la seva manera de projectar i construir.

És un gran honor per a aquesta Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi la vostra incorporació com a membre corresponent per la important ciutat de Granollers. Esperem ajudar-vos a la projecció d'aquesta centenària institució.

17 de juny de 2015